

Test Booklet Code & Serial No.

प्रश्नपत्रिका कोड व क्रमांक

Paper-II

SOCIOLOGY

A

Signature and Name of Invigilator

Seat No.

--	--	--	--	--	--

1. (Signature) .....

(In figures as in Admit Card)

(Name) .....

Seat No. ....

(In words)

2. (Signature) .....

(Name) .....

OMR Sheet No.

--	--	--	--	--	--

(To be filled by the Candidate)

JUN - 14220

Time Allowed : 2 Hours]

[Maximum Marks : 200

Number of Pages in this Booklet : 32

Number of Questions in this Booklet : 100

Instructions for the Candidates

- Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
- This paper consists of **100** objective type questions. Each question will carry *two* marks. *All* questions of Paper II will be compulsory. At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
  - To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
  - Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.
  - After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
- Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.

Example : where (C) is the correct response.

(A) (B) (C) (D)
- Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only**. If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
- Read instructions given inside carefully.
- Rough Work is to be done at the end of this booklet.
- If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
- You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
- Use only Blue/Black Ball point pen.
- Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.
- There is no negative marking for incorrect answers.

विद्यार्थ्यासाठी महत्वाच्या सूचना

- परिक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
- सदर प्रश्नपत्रिकेत **100** बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास **दोन** गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील **सर्व** प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- परीक्षा सुरू झाल्यावर विद्यार्थ्याला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनीटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून पहाव्यात.
  - प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्विकारू नये.
  - पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून पहावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटातच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळही वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
  - वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पाहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
- प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळा/निळा करावा.

उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.

(A) (B) (C) (D)
- या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे **ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत**. इतर ठिकाणी लिहिलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
- प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोन्या पानावरच कच्चे काम करावे.
- जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणा व्यतिरिक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खूण केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमार्गाचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्याला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
- परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्याने मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापि, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
- फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.
- कॅलक्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.
- चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.

JUN - 14220/II—A

Sociology
Paper II
समाजशास्त्र
प्रश्नपत्रिका II

Time Allowed : 120 Minutes]

[Maximum Marks : 200

Note : This Paper contains **Hundred (100)** multiple choice questions. Each question carrying **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.

सूचना : या प्रश्नपत्रिकेमध्ये एकूण **शंभर (100)** बहुपर्यायी प्रश्न दिलेले आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला **दोन (2)** गुण आहेत. **सर्व** प्रश्न सोडवा.

<p>1. Whose work among the following focussed on the “household dimension” of the family ?</p> <p>(A) Pauline Kolenda</p> <p>(B) S.C. Dube</p> <p>(C) K.M. Kapadia</p> <p>(D) A.M. Shah</p> <p>2. How ‘Forest Rights Act 2006’ defines ‘Bonafide Livelihood Needs’ of tribals ?</p> <p>(A) Fulfillment of livelihood needs of kinship groups</p> <p>(B) Fulfillment of livelihood needs of self and family</p> <p>(C) Fulfillment of livelihood needs and market needs</p> <p>(D) Fulfillment of basic needs of all tribal groups</p>	<p>1. खालीलपैकी कोणाचे काम कुटुंबाच्या “घरदार पैलू” वर केंद्रित आहे ?</p> <p>(A) पॉलिन कोलेंडा</p> <p>(B) एस. सी. दुबे</p> <p>(C) के. एम. कपाडिया</p> <p>(D) ए. एम. शाह</p> <p>2. ‘वन हक्क कायदा, 2006’ मध्ये ‘आदिवासींची वास्तविक उपजीविका गरजा’ कशी निर्धारित केली आहे ?</p> <p>(A) आप्तसमूहाच्या उपजीविका गरजांची पूर्तता</p> <p>(B) स्वतःच्या आणि कुटुंबाच्या उपजीविका गरजांची पूर्तता</p> <p>(C) उपजीविका आणि बाजार गरजांची पूर्तता</p> <p>(D) सर्व आदिवासीसमूहांच्या मूलभूत गरजांची पूर्तता</p>
---	---

3. Match List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I (Thinkers)

- (a) Vandana Shiva
- (b) Flavia Agnes
- (c) Bina Agarwal
- (d) Renana Jhabvala

List II (Issues)

- (1) Gender and Law
- (2) Women and Work
- (3) Eco-feminism
- (4) Gender and Land Rights

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (1) (2) (3) (4)
- (B) (4) (3) (2) (1)
- (C) (3) (1) (4) (2)
- (D) (2) (4) (1) (3)

4. Who is the author of the book “The God Market : How globalization is making India more Hindu” ?
- (A) Devdutt Pattanaik
  - (B) Karen Armstrong
  - (C) Austin Neill
  - (D) Meera Nanda

3. यादी I आणि यादी II च्या जोड्या जुळवा आणि खाली दिलेल्या संकेतांकामधून योग्य उत्तर निवडा :

यादी I (विचारवंत)

- (a) वंदना शिवा
- (b) फ्लाविया अँनेस
- (c) बीना अगरवाल
- (d) रेनाना झाबवाला

यादी II (प्रश्न)

- (1) लिंगभाव आणि कायदा
- (2) स्त्रिया आणि काम
- (3) पर्यावरणीय स्त्रीवाद
- (4) लिंगभाव आणि जमीन हक्क

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (1) (2) (3) (4)
- (B) (4) (3) (2) (1)
- (C) (3) (1) (4) (2)
- (D) (2) (4) (1) (3)

4. “द गॉड मार्केट : हाऊ ग्लोबलायझेशन इज मेकिंग इंडिया मोर हिंदू” या पुस्तकाचे लेखक कोण आहेत ?
- (A) देवदत्त पटनाईक
  - (B) कारेन आर्मस्ट्रॉंग
  - (C) ऑस्टिन नील
  - (D) मीरा नंदा

5. According to which sociologist, 'rituals are sacred acts which represent the religious beliefs' ? (A) Max Weber (B) Emile Durkheim (C) Edward Tylor (D) Gerhard Lenski 6. The Dispersion of the Indians beyond India is an example of : (A) Diaspora (B) Culture (C) Habitus (D) Network 7. Which one of the following is <i>not</i> used as a measure of Gender Related Development Index ? (A) Life expectancy at birth (B) Adult literacy rate (C) Earned income (D) Participation in work-force 8. Possession of attributes, like human nature, agency, self-awareness among other is defined as : (A) Personhood (B) Personality (C) Embodiment (D) Entitlement	5. कोणत्या समाजशास्त्रज्ञाच्या मते, 'श्रद्धा या अशा पवित्र क्रिया असतात की ज्या धार्मिक विश्वासांचे प्रतिनिधित्व करतात' ? (A) मॅक्स वेबर (B) इमिल दुरखीम (C) एडवर्ड टायलर (D) गरहार्ड लेन्स्की 6. भारतीयांचे भारताबाहेर प्रसरण होणे हे कशाचे उदाहरण आहे ? (A) परदेशस्थ नागरिक (B) संस्कृती (C) हॅबिटस (D) जाल 7. खालीलपैकी कोणती गोष्ट लिंगभाव विषयक निर्देशांकाचे मोजमाप नाही ? (A) जन्माच्यावेळी असणारे अपेक्षित आयुर्मान (B) प्रौढ साक्षरता दर (C) मिळवलेले उत्पन्न (D) श्रमशक्तीतील सहभाग 8. मानवी स्वभाव, कर्तेपण, आत्म जागरूकता आणि इतर गुण बाळगणे यास काय म्हणतात ? (A) व्यक्तित्व (B) व्यक्तिमत्त्व (C) मूर्तस्वरूप (D) हक्क

9. Human Development Index (HDI) measures the level of development amongst various countries includes the following set of indicators. Mark the right answer : (A) Health, Education and Income (B) Freedom, equality and fraternity (C) Equity, social justice and liberty (D) Openness, freedom and equality 10. Which of the following is <i>not</i> the characteristic of bureaucracy according to Weber ? (A) Specialization (B) Flexibility (C) Impersonality (D) Hierarchy 11. Social networks can be described as : (A) Set of nodes and a set of ties that connect some or all of these nodes (B) Social groups with defined boundaries (C) Connections among individuals overtime which result in social bonds (D) Informal organizations 12. Elite theory of power is developed by : (A) Pareto V. (B) Parsons T. (C) Engels F. (D) Miliband R.	9. खालीलपैकी कोणते निर्देशांकाचे घटक विविध राष्ट्रांमधील विकासाच्या स्तराचे मोजमाप मानवी विकास निर्देशांकात (HDI) करतात ? (A) आरोग्य, शिक्षण आणि उत्पन्न (B) स्वातंत्र्य, समानता आणि बंधुत्व (C) समता, सामाजिक न्याय आणि स्वातंत्र्य (D) मोकळेपणा, स्वातंत्र्य आणि समानता 10. वेबरनुसार, खालीलपैकी कोणता घटक नोकरशाहीचे वैशिष्ट्य नाही ? (A) विशेषीकरण (B) लवचिकता (C) अवैयक्तिकता (D) उतरंड 11. सामाजिक संजाल (Social Networks) म्हणजे : (A) ग्रंथींचा संच आणि संबंधांचा संच, ज्यांमुळे काही किंवा सर्व घटक एकमेकांशी जोडले जातात. (B) निश्चित सीमा असलेले सामाजिक गट. (C) व्यक्तींमधील असे संबंध जे कालांतराने सामाजिक बंधनांमध्ये परिवर्तित होतात. (D) अनौपचारिक संघटना 12. सत्तेचा अभिजन सिद्धांत ..... यांनी विकसित केला. (A) परेटो व्ही. (B) पार्सन्स टी. (C) एंगेल्स एफ. (D) मिलीबँड आर्.

13. Which of the following statements is <i>not</i> true about a custom ? (A) Custom is flexible (B) It is specific and clear (C) It emerges spontaneously without any direction (D) It needs a specialized institution for enforcement 14. In Sociology ..... comprises the social assets of a person (education, intellect, style of speech etc.) that promote social mobility in society. (A) Cultural capital (B) Professional capital (C) Economic capital (D) Symbolic capital 15. Symmetrical family refers to ..... (A) Family transforms from joint to Nuclear family (B) Men are taking up family responsibility (C) Overtime, families becoming more egalitarian in the distribution of roles and responsibilities (D) Only women still continue to bear family responsibility 16. In which census year data for slum was collected for the first time in India ? (A) 1991 (B) 1981 (C) 2001 (D) 2011	13. खालीलपैकी कोणते विधान प्रथांच्या बाबतीत सत्य नाही ? (A) प्रथा ह्या लवचिक आहेत (B) प्रथा विशिष्ट आणि स्पष्ट असतात (C) प्रथांचा उदय उत्स्फूर्त व दिशाहीन पद्धतीने होतो (D) प्रथांच्या अंमलबजावणीसाठी खास संस्थेची गरज असते 14. समाजशास्त्रात समाजातील गतिमत्वाला चालना देणाऱ्या ..... मध्ये व्यक्तीच्या सामाजिक मालमत्तांचा (शिक्षण, बुद्धिमत्ता, बोलण्याची पद्धत इ.) समावेश होतो. (A) सांस्कृतिक भांडवल (B) व्यावसायिक भांडवल (C) आर्थिक भांडवल (D) सांकेतिक भांडवल 15. सममितीय कुटुंब ..... हे दर्शवते. (A) कुटुंबाचे एकत्र पद्धतीकडून कुटुंबाकडे संक्रमण (B) पुरुष कुटुंबातील जबाबदाऱ्या स्वीकारत आहेत (C) कुटुंबातील जबाबदाऱ्या आणि भूमिकांचे वितरण समतावादी होत आहे (D) महिलाच अजूनही कौटुंबिक जबाबदाऱ्या पार पाडत आहेत 16. भारतात कोणत्या जनगणना वर्षापासून पहिल्यांदा झोपडपट्टी विषयी माहिती संकलित करण्यात आली ? (A) 1991 (B) 1981 (C) 2001 (D) 2011

17. Denotified tribes are also known as .....

- (A) Weavers
- (B) Ex-criminal tribes
- (C) Untouchables
- (D) Scheduled tribes

18. Match List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I (Authors)

- (a) Patricia Uberoi
- (b) Karuna Chanana
- (c) Pauline Kolenda
- (d) Leela Dube

List II (Books)

- (1) Women and Kinship
- (2) Regional Differences in Family Structure in India
- (3) Interrogating Women's Education
- (4) Family, Kinship and Marriage in India

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (1) (2) (3) (4)
- (B) (4) (3) (2) (1)
- (C) (3) (1) (4) (2)
- (D) (2) (4) (1) (3)

17. विमुक्त जमाती या ..... म्हणूनही ओळखल्या जातात.

- (A) विणकर
- (B) पूर्वाश्रमीच्या गुन्हेगार जमाती
- (C) अस्पृश्य
- (D) अनुसूचित जमाती

18. यादी I आणि यादी II मधील घटकांच्या जोड्या जुळवा व त्याखाली दिलेल्या संकेतांकातून योग्य पर्याय निवडा :

यादी I (लेखक)

- (a) पॅट्रीशिया ओबेरॉय
- (b) करुना चानना
- (c) पॉलीन कोलेंडा
- (d) लिला दुबे

सूची II (पुस्तके)

- (1) विमेन अँड किनशीप
- (2) रिजनल डिफरन्सेस इन फॅमिली स्ट्रक्चर इन इंडिया
- (3) इंटरगॅटिंग विमेन्स एज्युकेशन
- (4) फॅमिली, किनशीप अँड मॅरेज इन इंडिया

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (1) (2) (3) (4)
- (B) (4) (3) (2) (1)
- (C) (3) (1) (4) (2)
- (D) (2) (4) (1) (3)

19. Widowhood reflects a structure of control over all aspects of woman's life including her sexuality. Whose views are these ? (A) Maitrayee Chaudhuri (B) Karuna Chanana (C) Martha A. Chen (D) Veena Das 20. Which project has been initiated by the Government of India for creating a cloud computing environment at National level ? (A) e-Bharat (B) Megh Raj (C) Project Arrow (D) e-Kranti 21. Which one of the following cities has moved from colonial notions of "pensioners' paradise" to the globalisation driven "silicon valley of India" ? (A) Hyderabad (B) Bengaluru (C) Pune (D) Dehradun 22. Which view focuses on society as fundamentally a "patriarchy in which men dominate and oppress women" ? (A) Post-structural feminism (B) Feminist existentialism (C) Liberal-feminism (D) Radical-feminism	19. वैधव्य नियंत्रणाची अशी संरचना सूचित करते की जिच्यात लैंगिकते सह स्त्रीच्या आयुष्याच्या सर्व बाजू समाविष्ट होतात. हे विचार कोणाचे आहेत ? (A) मैत्रायी चौधरी (B) करुणा चानना (C) मार्था ए. चेन (D) वीणा दास 20. राष्ट्रीय पातळीवर क्लाऊड कॉम्प्युटिंग संदर्भात वातावरण तयार करण्यासाठी भारत सरकारने कोणता प्रकल्प तयार केला आहे ? (A) ई-भारत (B) मेघराज (C) प्रकल्प अॅरो (D) ई-क्रांती 21. खालीलपैकी कोणते शहर हे वसाहतवादी धोरणेतून 'निवृत्तांचे नंदनवन' ते जागतिकीकरणात आणलेल्या 'भारताची "सिलिकॉन व्हॅली" म्हणून ओळखले जाते ? (A) हैद्राबाद (B) बेंगलूरू (C) पुणे (D) देहरादून 22. खालीलपैकी कोणता दृष्टिकोण मूलतः 'समाज हा पुरुषत्ताक आहे आणि स्त्रियांवर वर्चस्व ठेवतो आणि पिळवणूक करतो' यांवर प्रकाश टाकतो ? (A) उत्तर संरचनावादी स्त्रीवाद (B) अस्तित्ववादी स्त्रीवाद (C) उदारमतवादी स्त्रीवाद (D) जहाल स्त्रीवाद

23. Match List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I (Thinkers)

- (a) S.C. Dube
(b) S.C. Roy
(c) D.N. Majumdar
(d) V. Elwin

List II (Tribes)

- (1) Khasa
(2) Baiga
(3) Munda
(4) Kamar

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
(A) (4) (3) (1) (2)
(B) (3) (2) (4) (1)
(C) (2) (3) (1) (4)
(D) (1) (2) (3) (4)

24. In elementary structures of kinship, the alliance is based upon :
(A) Rules of exogamy
(B) Positive marriage rules
(C) Negative marriage rules
(D) Generalized exchange
25. Oriental despotism is the feature of :
(A) Asiatic Mode of Production
(B) Feudal Mode of Production
(C) Primitive Mode of Production
(D) Ancient Mode of Production

23. यादी I आणि यादी II मधील घटकांच्या जोड्या जुळवा व त्याखाली दिलेल्या संकेतांकातून योग्य पर्याय निवडा :

यादी I (विचारवंत)

- (a) एस. सी. दुबे
(b) एस. सी. रॉय
(c) डी. एन. मजुमदार
(d) व्ही. एल्वीन

यादी II (जमाती)

- (1) खासा
(2) बैगा
(3) मुंडा
(4) कामार

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
(A) (4) (3) (1) (2)
(B) (3) (2) (4) (1)
(C) (2) (3) (1) (4)
(D) (1) (2) (3) (4)

24. नातेसंबंधांच्या प्राथमिक संरचनेत युती ही कशावर आधारित असते ?
(A) बहिर्विवाहाचे नियम
(B) विवाहाचे सकारात्मक नियम
(C) विवाहाचे नकारात्मक नियम
(D) सामान्यीकृत विनियम
25. पौरवात्य निरंकुशवाद हे ..... याचे वैशिष्ट्य आहे.
(A) आशियाई उत्पादन पद्धती
(B) सरंजामशाही उत्पादन पद्धती
(C) आदिम उत्पादन पद्धती
(D) प्राचीन उत्पादन पद्धती

26. Who is the author of the book "The Brave New World of Work" ?
 (A) Anthony Giddens
 (B) George Ritzer
 (C) Ulrich Beck
 (D) Pierre Bourdieu
27. Which economic system is based on market exchange principle ?
 (A) Primitive economies
 (B) Modern economies
 (C) Rural economies
 (D) Small economies
28. The Rights of Persons with Disabilities Act in India was passed in which year ?
 (A) 2007
 (B) 2011
 (C) 2013
 (D) 2016
29. Given below are two statements, one is labelled as Assertion (A) and the other as Reason (R) :
Assertion (A) : Family is unable to provide care and support to elderly.
Reason (R) : Family has shrunken in size.
 Select the correct answer from the codes given below :
Codes :
 (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
 (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
 (C) (A) is true but (R) is false
 (D) (A) is false but (R) is true
26. "द ब्रेव्ह न्यू वर्ल्ड ऑफ वर्क" या पुस्तकाचे लेखक कोण आहेत ?
 (A) अँथनी गिडन्स
 (B) जॉर्ज रिट्झर
 (C) उल्ऱीच बेक
 (D) पिएरे बुद्यू
27. कोणती आर्थिक व्यवस्था बाजार विनिमय तत्वावर आधारित असते ?
 (A) आदिम अर्थव्यवस्था
 (B) आधुनिक अर्थव्यवस्था
 (C) ग्रामीण अर्थव्यवस्था
 (D) लहान अर्थव्यवस्था
28. भारतातील विकलांग व्यक्तींचे हक्क विषयक कायदा केव्हा संमत झाला ?
 (A) 2007
 (B) 2011
 (C) 2013
 (D) 2016
29. खाली दोन विधाने दिली आहेत. त्यापैकी एक प्रतिपादन (A) आहे आणि दुसरे विधान कारण (R) आहे.
प्रतिपादन (A) : वयस्कांना सेवा आणि आधार देण्यात कुटुंबसंस्था असमर्थ आहे.
कारण (R) : कुटुंबे आकाराने लहान झाली आहेत.
 खालील संकेतांपैकी बरोबर संकेत निवडा :
 (A) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण आहे.
 (B) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत पण (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण नाही.
 (C) (A) हे बरोबर आहे पण (R) चूक आहे.
 (D) (A) चूक आहे पण (R) बरोबर आहे.

30. Match the List I with List II by choosing the correct answer from the codes given below :

List I (Books)

- (a) Dynamics of Cultural Change
(b) Analysis of Social Change
(c) Africa in Social Change
(d) Asian Drama

List II (Authors)

- (i) G. Myrdal
(ii) P.C. Lloyd
(iii) B. Malinowski
(iv) G. Wilson

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
(A) (i) (ii) (iii) (iv)
(B) (iv) (i) (ii) (iii)
(C) (ii) (iii) (iv) (i)
(D) (iii) (iv) (ii) (i)

31. Given below the two statements, one is labelled as Assertion (A) and the other as Reason (R) :

Assertion (A) : Maharashtra state has the largest number of slum dwellers in India.

Reason (R) : It has the largest number of urban dwellers.

Select the *correct* answer from the codes given below :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
(B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
(C) (A) is true, but (R) is false
(D) (A) is false, but (R) is true

30. यादी I यादी II शी जोडा आणि खाली दिलेल्या संकेतांकामधून योग्य उत्तर निवडा :

यादी I (पुस्तके)

- (a) डायनॅमिक्स ऑफ कल्चरल चेंज
(b) अँनॅलेसिस ऑफ सोशल चेंज
(c) अफ्रीका इन सोशल चेंज
(d) एशियन ड्रामा

यादी II (लेखक)

- (i) जी. मिर्दाल
(ii) पी. सी. लॉईड
(iii) बी. मॅलीनोवस्की
(iv) जी. विल्सन

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
(A) (i) (ii) (iii) (iv)
(B) (iv) (i) (ii) (iii)
(C) (ii) (iii) (iv) (i)
(D) (iii) (iv) (ii) (i)

31. खाली दोन विधाने दिलेली आहेत, एकास प्रतिपादन (A) संबोधले आहे तर दुसऱ्यास कारण (R) संबोधले आहे.

प्रतिपादन (A) : भारतातील झोपडपट्टीत राहाणाऱ्या लोकांची सर्वात जास्त संख्या महाराष्ट्र राज्यामध्ये आहे.

कारण (R) : त्यामध्ये सर्वात जास्त नागरी लोकसंख्या आहे.

खाली दिलेल्या संकेतांकाच्या आधारे अचूक उत्तर लिहा :

संकेतांक :

- (A) दोन्ही (A) आणि (R) हे अचूक आहेत आणि (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण आहे.
(B) दोन्ही (A) आणि (R) हे अचूक आहेत परंतु (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण नाही.
(C) (A) हे अचूक आहे परंतु (R) हे चुकीचे आहे.
(D) (A) हे चूक आहे परंतु (R) हे अचूक आहे.

32. Which Anthropologist has differentiated between folk community and urban community ? (A) Robert Redfield (B) Radcliffe-Brown (C) Bronislaw Malinowski (D) Claude Levi-Strauss	32. लोक समुदाय आणि शहरी समुदाय या दोन समुदायांमध्ये फरक कोणत्या मानवशास्त्रज्ञाने केलेला आहे ? (A) रॉबर्ट रेडफिल्ड (B) रॅडक्लिफ ब्राऊन (C) ब्रॉनिस्लॉ मॅलिनॉव्स्की (D) क्लॉद लेव्ही-स्ट्रास
33. Which concept of Darwin suggests that certain social characteristics played key role in the survivability of groups in the natural environment ? (A) Human Ecology (B) Natural Selection (C) Human Environment (D) Existential Dualism	33. डार्विनची कोणती संकल्पना सुचवते की, काही सामाजिक वैशिष्ट्यांची भूमिका ही नैसर्गिक पर्यावरणात त्यांच्या अस्तित्वासाठी महत्त्वाची होती ? (A) मानवी परिसरशास्त्र (B) नैसर्गिक निवड (C) मानवी पर्यावरण (D) अस्तित्वाचे द्वंद्व
34. Gidden's structuration theory, is the theory of the relationship between : (A) Structure and Agency (B) Agency and Structure (C) Actors and Agency (D) Culture and System	34. गिडन्स यांचा संरचनीकरण सिद्धांत हा ..... यांच्यामधील संबंधांचा सिद्धांत आहे. (A) संरचना आणि कर्तेपण (B) कर्तेपण आणि संरचना (C) कर्ते आणि कर्तेपण (D) संस्कृती आणि व्यवस्था
35. India gets maximum share of her GDP from which of the following sectors of economy ? (A) Agriculture (B) Industry (C) Service (D) All share equally	35. भारतीय अर्थव्यवस्थेच्या कोणत्या क्षेत्रापासून सर्वात जास्त सकल घरगुती उत्पन्न मिळतो ? (A) शेती क्षेत्र (B) उद्योग क्षेत्र (C) सेवा क्षेत्र (D) सर्व क्षेत्र समान प्रमाणात

36. In which of his books Foucault uses the term 'gaze' as a form of knowledge ?

- (A) The Birth of the Clinic
- (B) Madness and Civilization
- (C) Discipline and Punish
- (D) The History of Sexuality

37. The productive organization of land, in recent times, does not consist of .....

- (A) Family labour
- (B) Jajmani system
- (C) Hired labour
- (D) Tenancy

38. Tebhaga movement was mainly aimed at :

- (A) Social reform
- (B) Revolutionary transformation of the whole society
- (C) Reduction of land taxes
- (D) Fair price for the crops

36. फूको यांच्या कोणत्या ग्रंथात ते ज्ञानाचा प्रकार म्हणून 'रोखलेली नजर' ही संज्ञा वापरतात ?

- (A) द बर्थ ऑफ द क्लिनिक
- (B) मडनेस अँड सिव्हिलायझेशन
- (C) डिसिप्लीन अँड पनीश
- (D) द हिस्ट्री ऑफ सेक्सुअॅलिटी

37. जमिनीच्या उत्पादित संघटनेमध्ये अलिकडच्या काळात ..... चा समावेश होत नाही.

- (A) कुटुंबातील श्रमिक
- (B) जजमानी व्यवस्था
- (C) भाडेची श्रमिक
- (D) कुळे

38. तेभागा चळवळीचा प्रमुख उद्देश ..... होता.

- (A) सामाजिक सुधारणा
- (B) संपूर्ण समाजाचे क्रांतिकारी परिवर्तन
- (C) शेतसाऱ्यात कपात
- (D) पिकांसाठी वाजवी किंमत

39. Who was of the opinion that 'revolutions are locomotives of history' ? (A) E. Kant (B) K. Marx (C) G.W.E. Hegel (D) F. Engels 40. Which of the following forms is <i>not</i> an emerging form of family ? (A) Single parent families (B) Stem families (C) Reconstituted families (D) Childless families 41. According to whom "The spread of mass media and mass entertainment cause the public sphere to become largely sham" ? (A) Louis Althusser (B) Jurgen Habermas (C) John Thompson (D) Daniel Learner 42. Which state has maximum area under forests ? (A) Madhya Pradesh (B) Odisha (C) Andhra Pradesh (D) Chhattisgarh	39. खालीलपैकी कुणाचे मत असे आहे की क्रांती ही इतिहासाचे संचालन करणारी असते ? (A) ई. काण्ट (B) के. मार्क्स (C) जी. डब्लू. ई. हेगेल (D) एफ. ऍंगल्स 40. खालीलपैकी कुटुंबाचा कोणता प्रकार नव्याने उदयाला येणारा प्रकार नाही ? (A) एकल पालक कुटुंबे (B) कुल कुटुंब कुटुंबे (C) पुनर्रचित कुटुंबे (D) अपत्यविहीन कुटुंबे 41. "जनप्रसार माध्यमे आणि जन मनोरंजनाच्या फैलावामुळे सार्वजनिक अवकाश ढोंगी बनत आहे." असे विधान कोणी केले ? (A) लुईस अल्थुसर (B) जुर्गन हाबरमास (C) जॉन थॉम्पसन (D) डॅनियल लर्नर 42. कोणत्या राज्यामध्ये सर्वाधिक जंगल क्षेत्रफळ आहे ? (A) मध्यप्रदेश (B) ओडिशा (C) आंध्रप्रदेश (D) छत्तीसगड

43. Which one of the following is <i>true</i> about the open-ended questions ? (A) Difficulty in raising an issue (B) Not easy to get free response (C) Simple and easy to analyze the responses (D) Fixed structure for respondents to reply 44. 'The field of sports is often dominated by the males'. This shows ..... (A) There is connection between sports and patriarchy (B) Women are weaker sports-persons (C) There is connection between sports and politics (D) Men are better sportspersons 45. Structural forms as analysed by A.R. Radcliffe-Brown are ..... (A) Abstract forms of social structure (B) Concrete forms of social structure (C) Integrative forms of social structure (D) Functional forms of social structure	43. खुल्या प्रश्नांबाबत खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे ? (A) प्रश्न विचारण्यामध्ये येणारी अडचण (B) खुला प्रतिसाद मिळविणे अवघड असते (C) प्रतिसादाचे विश्लेषण करण्यास सोपे आणि सुलभ (D) प्रतिसादकाच्या उत्तरासाठी निर्धारित रचना 44. 'क्रीडाक्षेत्र हे नेहमी पुरुषांचे वर्चस्व असलेले असते.' हे विधान ..... असे दर्शविते. (A) क्रीडाक्षेत्र आणि पितृसत्ता यांच्यात परस्पर संबंध आहेत (B) स्त्रिया कमकुवत खेळाडू आहेत (C) क्रीडाक्षेत्र आणि राजकारण यांच्यात संबंध आहेत (D) पुरुष हे अधिक चांगले खेळाडू आहेत 45. ए. आर. रॅडक्लीफ ब्राऊन यांनी विश्लेषित केलेली संरचनात्मक रूपे म्हणजे ..... (A) सामाजिक संरचनेचे अमूर्त रूप (B) सामाजिक संरचनेचे मूर्त रूप (C) सामाजिक संरचनेचे एकात्मिक रूप (D) सामाजिक संरचनेचे कार्यात्मक रूप

46. What was India's rank in the Gender Related Development Index in 2018 ?

- (A) 125
- (B) 130
- (C) 131
- (D) 134

47. Which among the following is a dominant caste ?

- (A) Vokkaliga
- (B) Kansara
- (C) Banjara
- (D) Matang

48. Match List I with List II and mark the *correct* answer from the codes given below :

List I

- (a) Preparation of code sheet
- (b) Retesting the codified data
- (c) Preparation of code book
- (d) Testing of code book

List II

- (i) Stage I
- (ii) Stage II
- (iii) Stage III
- (iv) Stage IV

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (i) (ii) (iii) (iv)
- (B) (iii) (iv) (ii) (i)
- (C) (iv) (iii) (ii) (i)
- (D) (iii) (iv) (i) (ii)

46. 2018 मध्ये भारताची लिंगभावविषयक निर्देशांक श्रेणी कितवी होती ?

- (A) 125
- (B) 130
- (C) 131
- (D) 134

47. खालीलपैकी प्रभावी जात कोणती ?

- (A) वोक्कालिगा
- (B) कन्सारा
- (C) बंजारा
- (D) मातंग

48. यादी I मधील मुद्द्यांना यादी II मधील मुद्द्यांशी जोडून खाली दिलेल्या योग्य उत्तरांच्या संकेतांकातून पर्यायांची निवड करा :

यादी I

- (a) संकेत तक्ता तयार करणे
- (b) संकेतीकृत तथ्यांची पुनर्चाचणी करणे
- (c) संकेत पुस्तक तयार करणे
- (d) संकेत पुस्तकाची चाचणी करणे

यादी II

- (i) अवस्था I
- (ii) अवस्था II
- (iii) अवस्था III
- (iv) अवस्था IV

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (i) (ii) (iii) (iv)
- (B) (iii) (iv) (ii) (i)
- (C) (iv) (iii) (ii) (i)
- (D) (iii) (iv) (i) (ii)

49. 'McDonaldization' term is coined by : (A) Giddens (B) Sassen (C) Ritzer (D) Coser 50. Habitus is not ..... . (A) Structured (B) Durable (C) Permanent (D) Inculcated 51. In which year was 'The Protection of Women from Domestic Violence Act' implemented in India ? (A) 2003 (B) 2005 (C) 2006 (D) 2011 52. Who popularized the phrase "Tragedy of Commons" ? (A) Garret Hardin (B) Thomas Kuhn (C) Jean Baudrillard (D) John Thompson 53. Which one of the following social groups is <i>not</i> experiencing the state of social exclusion ? (A) Indigenous people (B) The poor (C) Gated communities (D) The homeless	49. 'मॅकडोनल्डायझेशन' ही संज्ञा ..... यांनी निर्माण केली. (A) गिडन्स (B) सासेन (C) रिट्झर (D) कोझर 50. हॅबिटस हे ..... नाही. (A) संरचित (B) टिकाऊ (C) कायम (D) मनावर ठसवलेले 51. भारतात कोणत्या वर्षी 'कौटुंबिक हिंसाचारापासून महिलांचे संरक्षण करण्याबाबत अधिनियम'ची अंमलबजावणी केली गेली ? (A) 2003 (B) 2005 (C) 2006 (D) 2011 52. 'ट्रॅजिडी ऑफ कॉमन्स' हा वाक्प्रचार कोणी लोकप्रिय केला ? (A) गॅरेट हार्डिन (B) थॉमस कुहन (C) जाँ बॉद्रिला (D) जॉन थॉम्पसन 53. खालीलपैकी कोणता सामाजिक समूह सामाजिक वर्जितता अनुभवत नाही ? (A) मुलनिवासी लोक (B) गरीब लोक (C) स्व-संरक्षित समूह (D) बेघर

54. According to Weber which of the following is the type of rational-legal Authority ? (A) Feudalism (B) Bureaucracy (C) Autocracy (D) Slavery 55. Structured interview is used for : (A) Life History (B) Large Scale Data Collection (C) Analysis of Images (D) Creation of new theory and method 56. Which one of the following is <i>not</i> a characteristic of survey ? (A) It is based on a representative sample of a population. (B) It is based on data directly sought from the respondents. (C) It is concerned with more general and abstract problems. (D) It covers large number of respondents compared with other methods 57. Which of the following is the least developed welfare state ? (A) Sweden (B) USA (C) Finland (D) France	54. वेबरच्या मते तार्किक कायदेशीर अधिकाराचा खालीलपैकी कोणता प्रकार आहे ? (A) सरंजामशाही (B) नोकरशाही (C) निरंकुश सत्ता (D) गुलामगिरी 55. संरचित मुलाखत ही कशासाठी उपयोगात आणली जाते ? (A) जीवन इतिहास (B) मोठ्या प्रमाणात माहितीचे संकलन (C) प्रतिमांचे विश्लेषण (D) नवीन सिद्धान्त आणि पद्धतींची निर्मिती 56. खालीलपैकी कोणते सर्वेक्षणाचे वैशिष्ट्य नाही ? (A) लोकसंख्येच्या प्रातिनिधिक नमुन्यावर आधारलेले आहे (B) प्रतिसादकांकडून प्रत्यक्ष मिळविलेल्या माहितीवर आधारलेले आहे (C) सर्वसाधारण आणि अमूर्त प्रश्नांशी संबंधित असते (D) इतर पद्धतींशी तुलना करता मोठ्या संख्येने प्रतिसादकांना सामावून घेते 57. खालीलपैकी कोणता देश सर्वात कमी विकसित कल्याणकारी राज्य आहे ? (A) स्वीडन (B) यू.एस.ए. (C) फिनलंड (D) फ्रान्स

58. Who coined the term 'mores' to refer to norms that are widely observed and have great moral significance ?
 (A) Pierre Bourdieu
 (B) W.G. Sumner
 (C) C.H. Cooley
 (D) Max Weber
59. The Supreme Court of India invalidated a part of Section 377 of the IPC decriminalizing ?
 (A) Attempt to suicide
 (B) Prostitution
 (C) Homosexuality
 (D) Human trafficking
60. 'Interpretivism' is the position in .....
 (A) Epistemological
 (B) Theoretical
 (C) Ontological
 (D) Methodological
61. Which of the following statements about honour killings is *not* correct ?
 (A) Are different from dowry deaths
 (B) Are not recognized by law
 (C) Are mostly directed against women
 (D) Occurs in South Asian countries only

58. मोठ्या प्रमाणावर प्रचलित असणाऱ्या आणि महत्त्वाची नीतितत्त्वे यांच्या संदर्भात 'लोकनीती' या संज्ञेची निर्मिती कोणी केली ?
 (A) पिएरे बुदर्यु
 (B) डल्यू. जी. सम्नर
 (C) सी. एच. कुळे
 (D) मॅक्स वेबर
59. भारताच्या सर्वोच्च न्यायालयाने भारतीय दंड संहितेच्या 377 कलमातील भागाला अवैध ठरवून ..... विगुन्हेगारीकरण केले ?
 (A) आत्महत्येचा प्रयत्नाचे
 (B) वेश्या व्यवसायाचे
 (C) समलैंगिकताचे
 (D) मानवी तस्करीचे
60. अन्वयार्थवाद ही ..... भूमिका आहे.
 (A) ज्ञानमीमांसाशास्त्रीय
 (B) सैद्धांतिक
 (C) सत्तामीमांसाशास्त्रीय
 (D) पद्धतीशास्त्रीय
61. ऑनर किलिंगच्या संदर्भात खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर नाही ?
 (A) हुंडा बळीपेक्षा वेगळे आहे
 (B) कायद्याला मान्य नाही
 (C) बहुतेक वेळा स्त्रियांविरुद्ध असते
 (D) केवळ दक्षिण आशियाई देशांमध्ये घडते

62. Two statements are given, one is labelled as Assertion (A) and other as Reason (R) :

Assertion (A) : Reservations in jobs help the SC, ST to improve their situation.

Reason (R) : In a democracy equity is a must to ensure equality.

Select the *correct* answer from the codes given below :

- (A) Both (A) and (R) are correct and R is the correct explanation of A
- (B) Both (A) and (R) are correct but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true, but (R) is false
- (D) A is false but (R) is true
63. Which of the following books is *not* written by K. Mannheim ?
- (A) *Diagnosis of Our Time*
- (B) *Structures of Thinking*
- (C) *The Sociology of Knowledge*
- (D) *Conservatism*
64. According to Durkheim what is the subject matter of Sociology ?
- (A) Social Facts
- (B) Social Actions
- (C) Social Systems
- (D) Social Patterns

62. खाली दोन विधाने दिली आहेत. एक आहे प्रतिपादन (A) आणि दुसरे आहे कारण (R).

प्रतिपादन (A) : नोकरीमधील आरक्षणामुळे अनुसूचित जाती-जमातींना त्यांची परिस्थिती सुधारण्यासाठी मदत होते.

कारण (R) : लोकशाहीमध्ये समानतेची खात्री देण्यासाठी समन्यायी वाटप आवश्यक आहे.

खालील संकेतांपैकी **बरोबर** उत्तर निवडा :

- (A) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण आहे.
- (B) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत पण (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण नाही.
- (C) (A) बरोबर आहे परंतु (R) चूक आहे.
- (D) (A) चूक आहे परंतु (R) बरोबर आहे.
63. खालीलपैकी कोणती पुस्तक के. मॅनहार्डम यांनी लिहिली **नाही** ?
- (A) डायग्नोसिस ऑफ आवर टाईम
- (B) स्ट्रक्चर्स ऑफ थिंकिंग
- (C) दी सोशियॉलॉजी ऑफ नॉलेज
- (D) कन्झर्व्हेटिव्हिझम
64. दुर्खिम यांच्या मते समाजशास्त्राचा अभ्यासविषय काय आहे ?
- (A) सामाजिक तथ्ये
- (B) सामाजिक क्रिया
- (C) सामाजिक व्यवस्था
- (D) सामाजिक बंध

65. Which of the following is *not* true about the sample units ?

- (A) Sample units must be chosen in an objective manner
- (B) They must be independent of each other
- (C) Once selected, they cannot be discarded
- (D) They must be interchangeable

66. Who among the following propounded the Alliance Theory ?

- (A) A.R. Brown
- (B) Claude Levi Strauss
- (C) B. Malinowski
- (D) F. Meyer

67. Which one of the following statements is *not* correct ?

- (A) Ethnomethodology examines the 'folk' methods
- (B) Ethnomethodology challenges existing concept of objective reality
- (C) Ethnomethodology uses interpretative approach rather than normative approach
- (D) Ethnomethodology emphasizes on study of macro structures in society

65. नमुना एककाविषयी खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर **नाही** ?

- (A) वस्तुनिष्ठ पद्धतीने नमुना एकक निवडले पाहिजेत
- (B) ते एकमेकांवर अवलंबून नसावेत
- (C) एकदा निवडल्यानंतर ते रद्द करू नयेत
- (D) त्यांची अदलाबदल करता आली पाहिजे

66. युती सिद्धांत खालीलपैकी कोणी मांडला ?

- (A) ए. आर. ब्राऊन
- (B) क्लॉड लेव्ही-स्ट्राऊस
- (C) बी. मॅलिनॉव्हस्की
- (D) एफ. मेयर

67. खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर **नाही** ?

- (A) लोकपद्धतीशास्त्र 'लोकपद्धतीचे' परीक्षण करते.
- (B) लोकपद्धतीशास्त्र वस्तुनिष्ठ वास्तवतेच्या वर्तमान संकल्पनेला आव्हान देते.
- (C) लोकपद्धतीशास्त्र नियमनात्मक दृष्टिकोनाऐवजी अन्वयार्थक दृष्टिकोनाचा वापर करते.
- (D) लोकपद्धतीशास्त्र समाजातील समग्र संरचनेच्या अभ्यासाला महत्त्व देते.

68. National policy on older persons was announced in India in which year ? (A) 1996 (B) 1997 (C) 1999 (D) 2001 69. Who understands actions in terms of the subjectively interpretative meaning of Social Action ? (A) E. Durkheim (B) V. Pareto (C) T. Parsons (D) M. Weber 70. "The process by which actors fail to recognise that it is their labour that gives the commodities their value", is termed by Marx as : (A) Fetishism (B) Emancipation (C) Socialism (D) Contradiction 71. The process of inculcation of norms, values and culture is known as ..... (A) Secularization (B) Sanskritization (C) Socialization (D) Westernization	68. कोणत्या वर्षी भारतात वयस्कांसाठीचे राष्ट्रीय धोरण जाहीर झाले ? (A) 1996 (B) 1997 (C) 1999 (D) 2001 69. सामाजिक कृतींचा अर्थ व्यक्तिनिष्ठ अन्वयात्मक अर्थाने सामाजिक कृती समजून घेण्यासाठी कोणी लावला ? (A) इ. दुरखिम (B) व्ही. परेतो (C) टी. पार्सन्स (D) एम. वेबर 70. "ज्या प्रक्रियेमुळे कर्ता त्याच्या श्रमाचे सेवामूल्य ओळखण्यात अपयशी ठरतो" त्या प्रक्रियेला मार्क्स ..... असे म्हणतात. (A) वस्तुस्तोम (B) मुक्ती (C) समाजवाद (D) विरोधाभास 71. प्रमाणके, मूल्ये आणि संस्कृती मनावर बिंबवण्याच्या प्रक्रियेला ..... म्हणून ओळखले जाते. (A) निधर्मीकरण (B) संस्कृतीकरण (C) सामाजिकीकरण (D) पाश्चात्त्यीकरण

72. Which one of the following measures of central tendency is a positional average ? (A) Mean (B) Median (C) Mode (D) Both (A) and (B) 73. K. Mannheim distinguishes between two types of ideologies. Which are these two ideologies ? (A) Total-conception and Partial-conception (B) Democratic and Authoritarian (C) Egalitarian and Non-egalitarian (D) Radical and Conservative 74. Who wrote about 'Death of the Social' ? (A) Cooper (B) Foucault (C) Merton (D) Baudrillard 75. Who argues that myths can be a type of speech through which structural principles could be discovered ? (A) A.R. Radcliffe-Brown (B) P. Bourdieu (C) M. Foucault (D) C. Levi-Strauss	72. खालीलपैकी कोणते मापन हे केंद्रीय प्रवृत्तीची स्थानीय सरासरी आहे ? (A) मध्य (B) मध्यांक (C) बहुलक (D) (A) व (B) दोन्ही 73. के. मॅनहार्डम दोन प्रकारच्या विचारप्रणालीतील भिन्नता दर्शवितो. त्या विचारप्रणाली कोणत्या ? (A) समग्र संकल्पन आणि आंशिक संकल्पन (B) लोकशाहीवादी आणि सर्वकषवादी (C) समतावादी आणि विषमतावादी (D) जहाल आणि सनातनी 74. 'डेथ ऑफ द सोशल' याविषयी कोणी लिहिले ? (A) कूपर (B) फूको (C) मर्टन (D) बॉद्रिला 75. मिथक ही एक प्रकारची वाणी असू शकते की ज्याच्या माध्यमांतून संरचनात्मक तत्त्वांचा शोध घेतला जाऊ शकतो असे प्रतिपादन कोणी केले आहे ? (A) ए. आर. रॅडक्लिफ ब्राऊन (B) पी. ब्रूदर्यू (C) एम. फूको (D) सी. लेव्ही-स्ट्रॉस

76. Match the List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I (Thinkers)

- (a) A. Radcliffe-Brown
(b) B. Malinowski
(c) T. Parsons
(d) R. Merton

List II (Perspectives)

- (1) Cultural Functionalism
(2) Analytical Functionalism
(3) Empirical Functionalism
(4) Structural Functionalism

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
(A) (2) (3) (1) (4)
(B) (3) (4) (1) (2)
(C) (4) (1) (2) (3)
(D) (4) (1) (3) (2)

77. Match the List-I with the List-II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I

(Sub-systems)

- (a) Law
(b) Family
(c) Economy
(d) Polity

List II

(Functions)

- (1) Adaptation
(2) Goal attainment
(3) Integration
(4) Latency

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
(A) (2) (1) (4) (3)
(B) (3) (4) (2) (1)
(C) (3) (4) (1) (2)
(D) (4) (3) (1) (2)

76. यादी I आणि यादी II मधील घटकांच्या जोड्या जुळवा व त्याखाली दिलेल्या संकेतांकातून योग्य पर्याय निवडा :

यादी I (विचारवंत)

- (a) ए. रॅडक्लीफ ब्राऊन
(b) बी. मॅलीनोव्स्की
(c) टी. पार्सन्स
(d) आर. मर्टन

यादी II (दृष्टिकोन)

- (1) सांस्कृतिक प्रकार्यवाद
(2) विश्लेषणात्मक प्रकार्यवाद
(3) अनुभवाधिष्ठित प्रकार्यवाद
(4) संरचनात्मक प्रकार्यवाद

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
(A) (2) (3) (1) (4)
(B) (3) (4) (1) (2)
(C) (4) (1) (2) (3)
(D) (4) (1) (3) (2)

77. खाली दिलेले संच I आणि II जुळवा आणि दिलेले संकेतांक लक्षात घेऊन अचूक उत्तर लिहा :

यादी I

(उप-पद्धत)

- (a) कायदा
(b) कुटुंब
(c) मितव्यय
(d) राज्यकारभार

यादी II

(कार्य)

- (1) रूपांतर
(2) लक्ष्य प्राप्ती
(3) एकीकरण
(4) गुप्तता

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
(A) (2) (1) (4) (3)
(B) (3) (4) (2) (1)
(C) (3) (4) (1) (2)
(D) (4) (3) (1) (2)

78. "Glass ceiling" is the term used in the context of : (A) Occupational gender segregation (B) Women's promotion (C) Job insecurity (D) Emotional labour 79. Respondent's name is changed but location is not changed. This suggests ..... (A) Breach of faith (B) Breach of morality (C) Breach of anonymity (D) Breach of promise 80. Which one of the following is <i>not</i> a part of post-modernism ? (A) Progress, universalism (B) Chaos, difference (C) Fragmentation (D) Representation 81. Fordist organization is characterized by : (A) Standardization of commodities (B) Decentralization of labour (C) Flexibility (D) Tailor-made goods 82. Irawati Karve has divided kinship organization into ..... (A) Two zones (B) Three zones (C) Four zones (D) Five zones	78. "काचेचे छत" ही संकल्पना खालीलपैकी ..... या संदर्भात वापरली आहे. (A) लिंगभावानुसार व्यवसायांचे विभक्तीकरण (B) स्त्रियांची पदोन्नती (C) नोकरीची असुरक्षितता (D) भावनिक श्रम 79. प्रतिसादीचे नाव बदलले आहे, परंतु, ठिकाण बदललेले नाही. हे ..... सूचित करतात. (A) विश्वासाला तडा जाणे (B) नैतिकतेला तडा जाणे (C) अनामिकतेला तडा जाणे (D) वचनभंग 80. खालीलपैकी कोणते आधुनिकोत्तरवादाचा भाग नाही ? (A) प्रगती, सार्वत्रिकतावाद (B) गोंधळ, भेद (C) विखंडीकरण (D) प्रतिरूपण 81. फोर्डिस्ट संघटनेचे वैशिष्ट्य ..... हे आहे. (A) उत्पादित वस्तूंचे प्रमाणीकरण (B) श्रमाचे विकेंद्रीकरण (C) लवचिकता (D) सूचनेवरहुकूम वस्तू 82. इरावती कर्वे यांनी आप्तसंबंध संघटनाचे किती क्षेत्रात विभाजन केले आहे ? (A) दोन क्षेत्रे (B) तीन क्षेत्रे (C) चार क्षेत्रे (D) पाच क्षेत्रे

83. Given below are two statements, one is labelled as Assertion (A) and other as Reason (R) :

Assertion (A) : Ambient air quality of Delhi is deteriorating day by day.

Reason (R) : Stubble burning in Panjab and Haryana affects air quality in Delhi.

Select the *correct* answer from the codes given below :

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are correct and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are correct but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true, but (R) is false
- (D) (A) is false, but (R) is true
84. Which of the following methods has been used by C. Geertz ?
- (A) Participant observation
- (B) Systematic observation
- (C) Thick description
- (D) Systematic description
85. H. Garfinkel's work is associated with .....
- (A) Conversation analysis
- (B) Content analysis
- (C) Discursive analysis
- (D) Discourse analysis

83. खाली दोन विधाने दिलेली आहेत, एक प्रतिपादन (A) आणि दुसरे कारण (R) संबोधले आहे.

प्रतिपादन (A) : दिवसेंदिवस दिल्लीच्या वातावरणातील हवेची गुणवत्ता निकृष्ट होत आहे.

कारण (R) : पंजाब आणि हरियाणामध्ये जाळण्यात येणारे धान्याचे खुंट दिल्लीच्या हवेवर परिणाम करतात.

खालील दिलेल्या संकेतांकाच्या आधारे अचूक उत्तर निवडा :

- (A) दोन्ही (A) आणि (R) हे बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे बरोबर स्पष्टीकरण आहे
- (B) दोन्ही (A) आणि (R) हे बरोबर आहेत, परंतु (R) हे (A) चे बरोबर उत्तर नाही
- (C) (A) हे बरोबर आहे (R) हे चुकीचे आहे
- (D) (A) हे चुकीचे आहे परंतु (R) हे बरोबर आहे
84. सी. गीर्ट्झ यांनी खालीलपैकी कोणत्या पद्धतीचा वापर केला आहे ?
- (A) सहभागी निरीक्षण
- (B) सुव्यवस्थित निरीक्षण
- (C) सघन वर्णन
- (D) सुव्यवस्थित वर्णन
85. एच. गारफिंकल यांचे कार्य .....
- शी संबंधित आहे.
- (A) संभाषण विश्लेषण
- (B) आशय विश्लेषण
- (C) स्वच्छंदी विश्लेषण
- (D) संभाषित विश्लेषण

86. Gandhi's notion of Antyodaya refers to :

- (A) Welfarism
- (B) Assimilation of Harijan
- (C) Inclusion of Harijan
- (D) Rights to the bottommost section

87. "Neoliberalism and rise of neo-fundamentalist movements are two sides of the same coin." Who said it ?

- (A) M. Castells
- (B) D. Harvey
- (C) S. Sassen
- (D) P. Bourdieu

88. Match List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I (Authors)

- (a) M. Foucault
- (b) A. Giddens
- (c) J. Habermas
- (d) P. Bourdieu

List II (Concepts)

- (1) Duality of structure
- (2) Practice
- (3) Episteme
- (4) Ideal-speech situation

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (1) (2) (3) (4)
- (B) (4) (3) (2) (1)
- (C) (2) (4) (3) (1)
- (D) (3) (1) (4) (2)

86. गांधींची अंत्योदयाची कल्पना ..... सूचित करते.

- (A) लोककल्याणवाद
- (B) हरिजनांचे सम्मिलन
- (C) हरिजनांचे सामीलीकरण
- (D) सगळ्यात तळाच्या घटकाला हक्क देणे

87. नवउदारमतवाद व नवमूलतत्त्ववादी चळवळींचा उदय ह्या एकाच नाण्याच्या दोन बाजू आहेत, हे कोणी म्हटले ?

- (A) एम्. कास्टल्स
- (B) डी. हार्वी
- (C) एस्. सासेन
- (D) पी. बूर्द्यू

88. यादी I आणि यादी II जुळवा आणि खाली दिलेल्या संकेतांकामधून योग्य उत्तर निवडा :

यादी I (लेखक)

- (a) एम्. फुको
- (b) ए. गिडन्स
- (c) जे. हॅबरमास
- (d) पी. बूर्द्यू

यादी II (संकल्पना)

- (1) संरचनेचे दुहेरीपण
- (2) व्यवहार
- (3) एपिस्टेमी
- (4) आदर्श भाषणस्थिती

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (1) (2) (3) (4)
- (B) (4) (3) (2) (1)
- (C) (2) (4) (3) (1)
- (D) (3) (1) (4) (2)

89. "Episteme" is ..... .
 (A) Socio-historical method to analyse impact of power on discourse
 (B) Analysis of archeological forms
 (C) Unidimensional understanding of pre-existing codes
 (D) Framework of knowledge that shapes discourse and helps in specific understanding of the world
90. Which of the following is a characteristic of qualitative methods ?
 (A) Emphasis on the exploration of meaning
 (B) Emphasis on the precision of data
 (C) Emphasis on the exploration of generalized central tendencies
 (D) Emphasis on researcher's objectivity
91. Confidentiality does *not* mean ..... .
 (A) Changing names
 (B) Anonymity
 (C) Protecting identity of respondents
 (D) Funders will have access to respondents
92. The farmers' movements by the middle peasantry are mainly concerned with ..... .
 (A) Redistribution of land
 (B) Equal share to sharecroppers
 (C) Fair price for crops
 (D) Getting rid of the middlemen

89. "एपिस्टेमी" म्हणजे :
 (A) सत्तेच्या संभाषितांवर पडणाऱ्या प्रभावाचे विश्लेषण करणारी सामाजिक-ऐतिहासिक पद्धती
 (B) पुरातत्ववादी आकारांचे विश्लेषण
 (C) पूर्व विद्यमान संकेतांचे एकआयामी आकलन
 (D) जगाचे विशेष आकलन होण्याला मदत करणारी आणि चर्चाविश्वाला आकार देणारी ज्ञानाची चौकट
90. खालीलपैकी गुणात्मक पद्धतीचे वैशिष्ट्य कोणते ?
 (A) अर्थ शोधण्यावर भर
 (B) तथ्यांच्या अचूकतेवर भर
 (C) सामान्यीकृत मध्यप्रवृत्ती शोधण्यावर भर
 (D) संशोधकाच्या वस्तुनिष्ठतेवर भर
91. गुप्तता म्हणजे ..... हे नाही.
 (A) नावे बदलणे
 (B) अनामिकता
 (C) प्रतिसादींची ओळख संरक्षित ठेवणे
 (D) प्रायोजकाला प्रतिसादींपर्यंत पोचू देणे
92. मध्यम शेतकऱ्यांनी चालविलेली शेतकऱ्यांची चळवळ प्रामुख्याने ..... शी संबंधित आहे.
 (A) जमिनीचे पुनर्वाटप
 (B) खंडकऱ्यांना समान हिस्सा
 (C) पिकाला वाजवी किंमत
 (D) मध्यस्थ दूर करणे

93. When was the 'National Cyber Security Policy' enacted in India ? (A) 2007 (B) 2009 (C) 2011 (D) 2013 94. Ethnography implies : (A) People are meaning makers (B) Objective study (C) Research people (D) Proximity of researcher 95. Which was the report published by the 'Club of Rome' in the context of rise of green movements public concern about environmental problems ? (A) Our Common Future (B) The Limits to Growth (C) Sustainable Development (D) Green Peace 96. Which among the following is <i>not</i> among the core objectives of India's Forest Rights Act, 2006 ? (A) Recognition of community forest rights (B) Securing livelihood of the forest community (C) Empowerment of local self government (D) Empowerment of tribals	93. 'नॅशनल सायबर सेक्युरिटी पॉलीसी' केव्हा अस्तित्वात आली ? (A) 2007 (B) 2009 (C) 2011 (D) 2013 94. लोकालेख ..... सूचित करतो. (A) लोक अर्थान्वय करतात (B) वस्तुनिष्ठ अध्ययन (C) लोकांवर संशोधन (D) संशोधकाची निकटता 95. पर्यावरणाच्या प्रश्नाविषयी/लोक जाणिवेतून उदयास आलेल्या (हिरवे) ग्रीन आंदोलनाच्या संदर्भात क्लब ऑफ रोमने प्रकाशित केलेला अहवाल कोणते ? (A) अवर कॉमन फ्युचर (B) द लिमीटस् टू ग्रोथ (C) सस्टेनेबल डेव्हलपमेंट (D) ग्रीन पिस 96. खालीलपैकी कोणता मुद्दा भारताचा वन हक्क कायदा 2006 च्या मुख्य उद्दिष्टांपैकी नाही ? (A) सामुदायिक वन हक्कांना अधिमान्यता देणे (B) वन समुदायांना उपजीविकेची शाश्वती देणे (C) स्थानिक स्वराज्य संस्थांना बळकटी देणे (D) आदिवासींचे सबलीकरण करणे

97. For which one of sampling types lottery method and Random numbers are used for selecting the sample ? (A) Cluster sampling (B) Multi-phase sampling (C) Quota sampling (D) Simple random sampling 98. Which of the following is <i>not</i> the characteristic of informal economy ? (A) Flexibility (B) Casualization (C) Homebased work (D) Collective bargaining 99. Which of the following is <i>not</i> analyzed in post-modernist research ? (A) Chaos (B) Gaps and silences (C) Continuity (D) Fragmentation 100. In an unstructured interview ..... also need to be interpreted. (A) Photographs (B) Reports (C) Silences and pauses (D) Scales	97. लॉटरी पद्धती आणि यादृच्छिक या नमुना एकक निवडीच्या दोन पद्धती खालीलपैकी कोणत्या नमुना निवड पद्धतीमध्ये आहेत ? (A) पुंजका निवड पद्धती (B) बहुस्तरीय निवड पद्धती (C) कोटा निवड पद्धती (D) सरळ यादृच्छिक नमुना निवड पद्धती 98. खालीलपैकी कोणते अनौपचारिक अर्थव्यवस्थेचे वैशिष्ट्य नाही ? (A) लवचिकता (B) कंत्राटीकरण (C) घरबसल्या काम (D) सामूहिक सौदेबाजी 99. आधुनिकोत्तरवादी संशोधनात खालीलपैकी कशाचे विश्लेषण केले जात नाही ? (A) गोंधळ (B) अंतर व मौन (C) सातत्य (D) विखंडीकरण 100. असंरचित मुलाखतीत ..... चा देखील अर्थ लावतात. (A) छायाचित्रे (B) अहवाला (C) शांतता आणि विरामा (D) अनुमापना

JUN - 14220/II—A

ROUGH WORK